OMUL CU TRUP INCONSISTENT

---

de Maurice Renard

SCRIS DE MÎNA DOCTORULUI SAMBREUIL, DIN PONTARGIS

Astăzi, 14 martie 1912, expiră termenul pe care mi l-a impus Bouvancourt. Mi-e îngăduit deci să relatez întîmplarea prodigioasă al cărei taumaturg a fost răposatul meu prieten. Este o poveste la fel de frumoasă ca o legendă. În ea se vede parcă scînteia electrică reaprinzînd lampa lui Aladin.

Cel pe care-l plîngem încă a avut această aventură la Pontargis, la cîteva luni după instalarea lui, cu cîţiva ani înainte de moartea-i tragică. Se ştie că fizicianul se retrăsese aici pentru a lucra mai în linişte şi că în această subprefectură picardă şi-a întreprins cercetările cele mai remarcabile în legătură cu razele X.

Într-o noapte din iarna 1901-1902, fără palton şi pălărie, Bouvancourt măsura trotuarele din Pontargis cu un pas ferm şi sonor, cu aerul unui băietan foarte mulţumit de sine.

Pîndise de la fereastră clipa în care străzile deveniseră pustii şi atunci ieşise pentru prima oară după şapte zile. Căci pasiunea cercetării îl claustrase o săptămînă întreagă în laborator, în încleştarea unei descoperiri iminente. Şapte zile şi şapte nopţi - o perioadă fatidică - urmărise Adevărul, ca pe un zeu meşter în viclenii şi iute la fugă. Adevărul cedase la ora nouă seara. Imediat, învingătorul său, fremătînd de orgoliu, îşi simţise din nou muşchii şi nervii; îl cuprinsese o dorinţă furioasă de a merge fără ţintă şi fără să se gîndească la nimic, respirînd aerul tare...

Cu toată violenţa acestui impuls, Bouvancourt pîndise de la fereastră clipa în care străzile deveniseră pustii. Apoi îşi trezise femeia de serviciu, Mariette, rugînd-o să-i deschidă uşa; şi după ce o convinsese că trebuie să-l aştepte pînă la întoarcere, ca să tragă zăvorul cînd îi va auzi vocea, numai atunci ieşise pentru prima oară după şapte zile.

Mariette nu izbutea să înţeleagă de ce plecase stăpînul ei fără pălărie, fără palton, de ce o trezise ca să-i deschidă uşa la plecare şi la întoarcere, cînd ar fi putut să tragă el însuşi zăvorul sau să se slujească de sonerie şi, mai ales, de cheie.

Mariette îşi făcea griji şi din pricina bandei lui Morand, o adunătură de răufăcători care teroriza cantonul. Fără să se gîndească la pericolul unei plimbări solitare şi tîrzii, ea socotea

că trebuie să fii un mare egoist ca să laşi o biată femeie singură, noaptea, într-o mică locuinţă de pe bulevardul Poincaré, în timp ce banda lui Morand bîntuia împrejurimile. Dar Bouvancourt nu agrea observaţiile; Mariette ştia asta; nimic din gîndurile ei nu ieşise la iveală.

Şi profesorul străbătea sinistra pustietate a oraşului negru. În această umbră provincială, tot ceea ce se zărea era de o urîţenie dezolantă. Bulevardele şi explanadele rivalizau cu fundăturile şi ungherele. Puţinele becuri cu gaz, cu flăcările lor de un galben murdar, mînjeau parcă tenebrele; frigul te făcea nefericit; tăcerea însăşi părea lamentabilă, pentru că nu era decît muţenia a 35.000 de citadini... Lui Bouvancourt nu-i păsa de nimic. Nici locul, nici anotimpul nu-i micşorau bucuria. Cu capul sus, cu pasul răsunător, el mergea victorios; un surîs permanent îi destindea chipul, amplificîndu-se cîteodată pînă la rîs. Se simţea ca Arhimede rătăcind prin Siracuza şi strigînd mulţimii: „Am găsit !” Mergea triumfal, ca sub soarele arzător al Siciliei, într-un oraş plin de palate.

Cu ochii aiurea şi spiritul absent, Bouvancourt se aventură astfel în mahalaua Saint-Charles, unde cineva se ivi deodată în faţa lui.

Bouvancourt fu trezit brutal din visul său. Avea senzaţia că fusese transportat printr-o vrajă în locul pe care-l vedea: o răspîntie întunecată unde se încrucişau patru drumuri vîscoase, mărginite de ziduri oarbe. Izolat, departe, un felinar răspîndea un vag crepuscul şi preciza silueta patibulară care apăruse fără veste.

Aici, să fiu lăsat să deschid o paranteză. Scena care urmează a durat poate un sfert de minut. Povestitorul n-ar fi în stare să o reproducă cu aceeaşi promptitudine, în mod satisfăcător. El va juca rolul unui aparat de proiecţie funcţionînd *au ralanti,* pentru a analiza filmul şi a descompune evenimentul.

Bouvancourt se opri brusc în faţa obstacolului uman. În conştiinţa lui se petrecu o schimbare extrem de rapidă. Înainte ca apaşul să-şi fi mişcat buzele, el îşi rememorase toate fărădelegile bandei lui Morand. Şi totuşi, parcursese relatările lor cu un ochi distrat, el, pentru care ştiinţa era singura realitate !...

Dar banditul sufla în nasul lui Bouvancourt, cu o voce murdară şi fetidă:

— Aţi putea să-mi spuneţi cam cît e ceasul, şefule ?

În acelaşi timp, fizicianul desluşi zgomotul înăbuşit al paşilor care se apropiau din spate. Întreaga lui fiinţă îl sfătui să se aşeze cu spatele la peretele cel mai apropiat. N-avu cînd s-o facă. Ceva trecu prin faţa ochilor săi, de sus în jos, ceva întunecat, despre care ştiu în aceeaşi frîntură de secundă că sînt mîinile împreunate ale inamicului său nevăzut, care se pregătea să săvîrşească figura clasică a lui *père François.*

Bouvancourt, ale cărui cunoştinţe nu se mărgineau la fizică, anticipă destinul şi se văzu strangulat, imobilizat de acest diavol, în vreme ce celălalt avea să-i golească buzunarele...

Lasoul viu se abătu cu violenţă peste mărul lui Adam al fizicianului, şi acesta scoase un fel de exclamaţie, jumătate strigăt, jumătate horcăit, destul de necuviincioasă şi, de altfel, nejustificată, căci nu simţise aproape nimic şi doar instinctul era pricina reculului pe care-l efectuase. Mîinile agresive dispăruseră; urechea lui Bouvancourt îl înştiinţă că atacantul din spate era pe cale să cadă şi că, înjurînd scurt, înjura bine.

— E rîndul tău, Julot ! făcu *père François,* într-un strigăt surd, mai puţin războinic cit înspăimintat.

„Adevărat, adevărat! - gîndi savantul. Şi eu care uitasem !...”

Şi Julot putu să revadă surîsul lui Bouvancourt.

Două secunde, nu mai mult, agresiunea rămase în suspensie. *Père François* se ridica anevoie şi Julot se întreba dacă văzuse bine ceea ce se întîmplase - dacă văzuse bine *mîinile împreunate ale complicelui său dispărînd prin gîtul „fraierului”, retezînd acest gît şi lăsîndu-i totuşi întreg ca mai înainte, pe acest trup robust şi drept, sub acest cap surizător !*

Julot ezita... Dar, la naiba! această decapitare, aceste braţe- ghilotină erau un efect al semiîntunericului, un joc al umbrelor şi al luminilor... îşi spuse înjurătura care-i slujea drept strigăt de luptă şi se aplecă, vrînd să se năpustească berbeceşte asupra lui Bouvancourt şi să-l lovească cu creştetul în pîntec.

Aşa şi făcu, riscînd să-l arunce pe fizician pe spate peste *père François,* care-şi isprăvea dureroasa ridicare şi medita la nişte ciudate ipoteze, supraveghind acţiunea.

Dar sărmanul nu se afla la capătul căzăturilor şi al stupefacţiilor! Abia înţelesese intenţia lui Julot, că-i şi primi povara în golul stomacului - nu fără a-l fi văzut *traversînd dintr-o parte într-alta pe fenomenalul lor adversar şi ieşindu-i prin spate*

aşa cum ţîşneşte un clovn printr-un cerc de hîrtie!

Izbucnind în rîs, Bouvancourt se întoarse.

Agresorii săi, încîlciţi, se încurcau unul pe altul, încercînd să se ridice în picioare. Primul izbuti Julot. O luă la sănătoasa. Celălalt îl urmă de aproape; cu mîna stîngă se ţinea de abdomen şi cu dreapta îşi făcea semnul crucii. Amîndoi blestemau pe-ntrecute.

— Ce aiurit sînt! murmură Bouvancourt. Uitasem cu totul.... Zăpăcitule! Să ieşi noaptea din cauza *asta,* să n-ai pălărie şi palton din cauza *asta* şi să nu-ţi aminteşti de *asta!* Probabil că sînt mai obosit decît mi se pare... Să mergem la culcare. Dar, mai întîi, unde mă aflu ?

Plimbarea îl purtase pînă la marginile oraşului. Unul dintre ziduri era cel al cimitirului, împrejurare care explica spaima superstiţioasă a lui *père François.*

Noctambulul, cu un aer mult mai puţin cuceritor, făcu cale-n- toarsă.

Intră în casă. Dar nu mai sînt destul de bine informat ca să descriu în amănunţime tot ceea ce a mai făcut. O ştiu doar *grosso modo* şi prefer să amîn relatarea pentru momentul în care am aflat cele petrecute chiar din gura lui - la sfîrşitul acestei povestiri.

Nu este mai puţin adevărat că, a doua zi dimineaţa, pe la ora opt, trecînd pe acolo, am sunat la uşa fizicianului, bulevardul Poincaré numărul 25, la primul etaj.

Ca de obicei, am intrat fără să fiu anunţat.

Bouvancourt păru contrariat de vizita mea (şi mă grăbesc să spun că, în ziua aceea, n-am aflat nimic despre atacul nocturn). L-am găsit în dormitor. Se sculase probabil devreme ori poate că nici nu se culcase, patul fiind făcut sau nefiind desfăcut. În ochii prietenului meu se citea neliniştea. În picioare, înaintea orologiului, îl privea cu o nelinişte pe care n-o putea ascunde. Ceva... un aer de neglijenţă, chiar de neîngrijire, părea să-i afecteze întreaga persoană.

I-am întins mîna.

— Nu, astăzi, nu, s-a scuzat el rînjind. N-am să-ţi dau mîna, Sambreuil... Guta, înţelegi... Ah ! am degetele atît de sensibile ! Nu poţi să-ţi dai seama cît sufăr !... Şi-apoi, dragul meu, totul mă enervează în dimineaţa asta. Iartă-mă, nu te superi dacă te rog să revii după-amiază ?... N-aveai vreo

chestiune urgentă ? Nu ?... Atunci, pe curînd, nu-i aşa ?... N-ai idee... La revedere, dragă prietene, şi scuzele mele cele mai banale... La revedere...

O astfel de primire mă aruncă într-o uluială întunecată de spaimă. Observasem că Bouvancourt stătuse tot timpul cu spatele la fereastră, ca un ciumat. De obicei, mă conducea pînă la palier; de data asta, l-am lăsat în dormitor, faţă în faţă cu orologiul. A închis uşa după mine cu o lovitură de picior.

Eram alarmat şi îndurerat.

La ora patru fix, îndată ce mi-am terminat consultaţiile, m-am precipitat în bulevardul Poincaré.

Totul îşi recăpătase aspectul obişnuit. Bouvancourt mă aştepta ca să facem o plimbare de-a lungul canalului - acest canal care avea să-i fie funest! Mi-amintesc ca acum că era îmbrăcat cu paltonul său de culoarea alunei şi pe cap avea pălăria maro. Strîngerea de mînă a profesorului mi-a zdrobit degetele, dar ce altă strîngere de mînă ar fi putut să mă facă mai fericit ?

Am pornit. Aşteptam o lămurire... Am solicitat-o prin aluzii... Prietenul meu rămînea mut. De altfel, în purtările lui nu era nici o urmă de bună dispoziţie. Am bănuit o decepţie, am crezut că ultimele lui lucrări s-au terminat cu un eşec şi n-am mai insistat.

* * *

O săptămînă mai tîrziu, eram la masă, d-na Sambreuil şi cu mine, cînd Bouvancourt a năvălit în sufragerie.

Tulburarea lui ne-a zdruncinat.

I-am administrat, unul după altul, două păhărele de lichior, care l-au remontat. După un oarecare număr de suspine şi de exclamaţii de genul „O, Doamne ! - Doamne ! E posibil ? - Eu ! Eu ! Dragă doctore ! - Ah, doamnă, dacă aţi şti!...”, minunatul om izbucni în plîns şi începu să ne povestească lucrurile pe care le-aţi citit, completate cu ceea ce veţi citi.

Cu cîteva ceasuri în urmă - era, cred, pe la nouă dimineaţa -, Bouvancourt îşi începuse ziua de muncă foarte prost dispus, din pricina unui comisionar care, aducîndu-i o ladă cu aparate, îl izbise din greşală, învineţindu-i umărul. Începuse totuşi imediat să scoată preţioasa sticlărie ambalată în ladă şi să o repartizeze pe mesuţele din laborator.

Treaba era pe sfîrşite, cînd un tînăr foarte arătos intră fără să fie anunţat, încuie cele trei uşi de două ori, puse cele trei chei în buzunar şi înaintă.

Bouvancourt stătea în genunchi lîngă ladă şi îl privea uluit.

— Domnule, spuse necunoscutul, cel puţin să mă prezint! (Vocea lui cînta, dulce, amabilă, mondenă). Sînt Morand... Ştiţi... banda lui Morand !

Bouvancourt sări în picioare, nu numai tulburat că se afla la cheremul banditului, dar şi stupefiat să-l vadă că seamănă cu un licean de familie bună şi să recunoască în acest bandit graţios, debarasat de deghizare, pe comisionarul care-l izbise mai înainte.

— Nu vă fie teamă ! vocaliză intrusul într-un rîs perlat, atît de feminin, atît de copilăresc, încît prietenul meu presimţi un subterfugiu şi o mistificare. Nu vă fie teamă ! N-am să vă fac nici un rău !...

— Cum, dumneata eşti Morand ? Cel care l-a ucis pe casierul de la Creditul funciar ? Autorul sextuplului asasinat din Vautremont ? Escrocul de la...

Noul Antinous[1] răspunse tăios şi cu chipul înăsprit:

— Da, domnule Bouvancourt, eu. *N-am nici un motiv să o ascund viitorului meu complice.* Căci tot eu sînt şi autorul furtului celor un milion cinci sute de mii de franci de la Banca de scont din Pontargis.

— Cum ? Ce spui ?... Dar nu ştiam... Acest furt...

— Acest furt *va fi* comis noaptea viitoare, dragă domnule Bouvancourt. Şi dumneavoastră mă veti ajuta să-l săvîrsesc.

— Eu !

— Mă veţi ajuta, repetă puştiul, cu o expresie de viciu şi de cruzime. Mă veţi ajuta, vă spun. E la fel de adevărat ca şi faptul că mă cheamă Morand. Luaţi loc şi să stăm de vorbă.

Stăpînul casei se aşeză, la rugămintea oaspetelui său. Dominat de o privire de tigru, se gîndea la tinereţea brutelor imperiale, Neron, Caracala, Tiberiu şi nu se mai îndoia că în faţa lui se află teribilul şef de bandă.

Acesta continuă:

— Doi dintre oamenii mei mi-au făcut un raport incredibil. Marţi către miezul nopţii, lîngă cimitir, au suferit un straniu

---

[1] Tînăr grec din antichitate, cunoscut pentru frumuseţea lui.

afront. Braţele celui dintîi, devenite iatagane, l-au decapitat pe un oarecare pieton fără să-i facă vreun rău. Cît despre cel de-al doilea, a trecut *prin* acest personaj supranatural, care s-a sinchisit exact atît cît să izbucnească în rîs. Acest pieton întîrziat, domnule, nu putea fi decît magicianul Bouvancourt. Cunosc anuarul Pontargisului: nu cuprinde decît un nume de vrăjitor, al dumneavoastră. Şi cum vremea în care mi-am luat bacalaureatul în ştiinţe nu e prea îndepărtată, am înţeles că, prin intervenţia radiografiei, aţi descoperit mijlocul de a deveni la fel de penetrabil, la fel de lipsit de consistenţă ca un om de gaz... sau de lichid...

— Nu-i chiar aşa, interveni Bouvancourt, cu un surîs fin. Comparaţia...

— N-are nici o importanţă ! declară perversul Adonis. Pentru mine, interesul rezidă nu în cauză, ci în efect... Totuşi, cauza... Raze X, nu-i aşa ?

— Da, încuviinţă Bouvancourt, nerezistînd tentaţiei de a vorbi despre descoperirea lui. O, nimic mai simplu în principiu. Problema era aceasta: a înzestra corpurile solide - opace sau transparente - cu calităţile de penetraţie ale luminii obscure. Cu alte cuvinte, a face ca aceste solide să poată traversa celelalte solide şi, în consecinţă, să poată fi traversate de ele, ceea ce este acelaşi lucru. Pentru asta, trebuia să reuşesc să le îmbib, dacă pot să spun astfel, de lumină obscură, încît să fie modificate profund, pînă şî în moleculele lor cele mai secrete, dobîndind astfel proprietatea fluidului invadator, adică proprietatea de a traversa masele nu înlăturîndu-le (cum face, de pildă, un înotător, pătrunzînd în apă şi cum despicăm noi atmosfera), ci printr-un fel de *osmoză imediată,* aşa cum două regimente pot trece unul prin altul, om lîngă om, fără să suporte vreo dilatare. Asta înseamnă să mizez pe porozitatea materiei, care nu e niciodată destul de densă pentru a nu o putea privi ca pe o trupă de atomi.

Ei bine, deunăzi, marţi, eram *încărcat* de acest... fluid, aşa cum un condensator e încărcat de electricitate... Dar, pentru a fi exact, acest... fluid nu e doar lumină obscură; căci corpurile tratate trebuie să pătrundă şi substanţele pe care razele X nu la traversează de loc sau nu le traversează decît cu greu. Atunci...

— Bine, bine, îl întrerupse Morand. Este cam ceea ce am presupus. Pe scurt, dacă folosim alt limbaj, aveţi puterea de a

face ca un om îmbrăcat să nu poată fi prins, apucat, pipăit. Datorită aceleiaşi operaţii, acestui om nu-i va păsa de gloanţe, de pumnale; şi, cum va putea traversa toate uşile închise - uşi de bancă sau uşi de închisoare -, va fi un joc pentru el să-şi introducă braţul într-o casă de fier, cu aceeaşi uşurinţă ca un fascicul de raze X !

— Ah ! dar... exclamă Bouvancourt, înţelegînd, în sfîrşit, despre ee-i vorba. Ah ! dar... vezi... da... Numai că...

— Numai că nu durează prea mult, nu-i aşa ? Asta voiaţi să spuneţi ?... Ştiu. Ca să mă asigur, am venit să vă... tamponez, cu puţin înainte, în chip de comisionar.

— Te-am recunoscut. Dar, de fapt, la ce-ţi slujea să afli dacă sînt sau nu tangibil ?

— Dacă n-aţi fi fost, aş fi amînat această convorbire şi, dacă v-aţi fi păstrat însuşirea pentru totdeauna, nu m-aş mai fi întors.

— De ce ?

— Pentru că planurile mele cer să nu fiţi invulnerabil. Am mare nevoie să vă ţin sub supraveghere, fără s-o puteţi şterge prin uşile ale căror chei se află în buzunarul meu şi fără să vă bateţi joc de această unealtă.

Spunînd acestea, redutabilul bacalaureat aţinti asupra savantului un revolver - gest melodramatic, banal, de mic efect asupra cititorului, dar totdeauna nou (chiar foarte !) pentru cel ameninţat.

Bouvancourt începu să reflecteze. Capul lui era ca un stup în care se învîrtejea un roi de idei. De cîteva minute, se întreba dacă persoana ambiguă a lui Morand nu era o femeie de treizeci de ani, mai curînd decît un domnişor de optsprezece. Se exprima cu un asemenea aplomb ! Frazele sale aveau atîta siguranţă şi trădau atît de mult obişnuinţa de-a vorbi !... Şi apoi, cîtă graţie şi frumuseţe ! Dar, în acelaşi timp, Bouvancourt îşi imagina crimele acestei fiare - mascul sau femelă. Victimele bandei lui Morand îi apăreau din nou, scoţînd vaiete de agonie... Şi totul era înecat în marea perplexitate confuză în care se zbătea voinţa fizicianului, faţă de actul răufăcător spre care era împins. Mii de gînduri se încrucişau atît de impetuos în stupul creierului său, încît nu mai vedea limpede în el însuşi.

Creatura care-l ochea ridică arma. Gestul era plin de dezinvoltură profesională şi de drăgălăşenie efeminată. Un

amestec de Cartouche şi domnişoara de Maupin.

Morand continuă, după o scurtă tăcere;

— Ştiu deci, domnule Bouvancourt, că inconsistenţa nu durează decît o vreme. Din păcate, căci altfel ar fi fost sinonimă cu impunitatea. Arestări imposibile, evaziuni simple ca bună ziua, în sfîrşit, chiar cuţitul ghilotinei... Morand făcu o pauză şi adăugă, cu un rictus:

— N-aş mai fi fost niciodată vulnerabil... Cu atît mai rău !... Dar spuneţi-mi. Cîte zile se păstrează inconsistenţa ?

— Şaisprezece ore şi douăsprezece minute, răspunse Bouvancourt, tremurînd la gîndul întrebării pe care-o presimţea.

— Doar atît !... La urma urmei, e mai mult decît îmi trebuie astăzi pentru lovitura de la Banca de scont. La miezul nopţii, totul va fi terminat.

Bouvancourt tresări:

— Dar, dar un paznic veghează tot timpul în subterane şi...

— Începem chiar acum, ordonă Morand.

Bouvancourt avu un strigăt de revoltă:

— Şi dacă nu vreau ? !

— Am să vă silesc ! Am să vă silesc de fiecare dată cînd am să am chef !... Deocamdată, asta mi-e de-ajuns.

Revolverul atinse fruntea venerabilă a fizicianului. Bouvancourt închise ochii...

Cînd îi redeschise, un alt suflet se reflecta în ei.

Morand, care se aştepta la asta, vârî în buzunar instrumentul său de persuasiune.

— Fie ! spuse Bouvancourt, pe un ton poate resemnat, dar mai curînd hotărît. Cincisprezece minute; îţi cer cincisprezece minute ca să te metamorfozez. Vrei desigur ca trupul dumitale să devină inconsistent *în întregime,* adăugă el în treacăt.

— Asta se-nţelege de la sine ! Din cap pînă-n picioare.

— Din cap pînă-n picioare; foarte bine. Ţi-am pus această întrebare pentru că era de datoria mea. Cînd mergi la fotograf, nu-i aşa, eşti întrebat...

— În întregime, dragă maestre. Vreau să fiu inconsistent în întregime. La ce mi-ar servi să pot trece printr-un zid dacă, să zicem, călcîiele mi-ar rămîne afară, imobilizîndu-mă ? Haide, haide, asociatule !

— Bine, bine, e treaba dumitale. Într-adevăr. Pe-aici, te rog !

Bouvancourt se îndreptă spre o draperie. Înainte de a o da înlături, pentru a descoperi pragul misterios, se opri, spunînd:

— Juri că dumneata eşti Morand ?

Întrebarea îl făcu pe ucigaş să simtă ce influentă exercita faima lui infamantă şi cîtă dreptate avusese să-şi decline identitatea. Orgoliul făcu să-i bată sîngele în tîmple.

— Şi încă cum ! sună răspunsul său glorios.

— Atunci intră, hotărî Bouvancourt.

Îl introduse într-o cameră fără altă ieşire. Pereţii şi plafonul, linoleumul care acoperea parchetul, partea interioară a draperiei, toate suprafeţele acestei încăperi străluceau de vopsea argintie. Fereastra fusese badijonată cu aceeaşi substanţă translucidă. Te-ai fi putut crede în interiorul unui cub de argint.

În mijloc se înălţa un fel de resort spiralat, care, părînd rigid, nu putea fi decît altceva. Aparatul măsura doi metri înălţime. Spiralele sale late erau constituite dintr-un tub de metal învîrtit de treizeci de ori în jurul unui ax imaginar şi formînd o cuşcă cilindrică. Două fire suple, argintate şi răsucite în suluri, porneau fiecare de la o extremitate a acestui tub; cel de sus se întîlnea cu cel de jos, şi capetele, împletite într-unul singur, se terminau cu o fişă de contact. În perete, lîngă intrare, se vedea priza de curent.

Şi asta-i tot ce se afla în camera de argint.

— Iată aparatul, spuse Bouvancourt.

Ciocăni în spirală, care scoase un impresionant sunet de clopot. Era ca un dangăt de înmormîntare, venit dintr-o altă lume.

Morand îl chestionă pe fizician în legătură cu tenta argintie. Nu-i plăcea. Metalul palid avea un aer funebru care-l influenţa.

— Ai să te aşezi aici, înăuntru, spuse operatorul, răsturnînd melcul înalt. Şi să nu te miri cînd va deveni luminos. Asta ţine un sfert de oră.

Morand îl întrebă din nou despre vopsea.

— E o soluţie care protejează împotriva luminii pe care am numit-o *lumina Y.* Un strat prohibitiv…

— Vreţi să spuneţi că obiectele pe care le apără nu mai

pot fi traversate de obiectele saturate de lumina Y ?

— Nu. Vreau să spun că obiectele vopsite cu lacul *antilux* - stratul argintiu - se sustrag acţiunii luminii Y şi că razele acesteia, fiind reflectate de lac, nu devin inconsistente. Aceste obiecte rămîn ceea ce sînt, în loc să capete însuşirea permeabilităţii absolute. Datorită *antiluxului,* efectul radiaţiilor mele este limitat la interiorul acestei încăperi şi geamurile acestei ferestre nu devin penetrabile, ceea ce ar fi neplăcut: frigul, ploaia, vîntul ar pătrunde în voie !

— Cum ?... Da, e adevărat. Dar atunci cînd eşti lipsit de consistenţă simţi vîntul străbătîndu-te ?

— Bine înţeles. Hai, repede, să ne grăbim...

— Şi loviturile de cuţit, şi gloanţele de pistol, şi dinţii unui cîine, le simţi pe toate, de asemenea ?

— În mod obligatoriu; sensibilitatea... Dar să terminăm repede. Femeia de serviciu era în oraş cînd ai intrat şi prefer să pleci înainte de întoarcerea ei.

— Şi gardurile prin care treci ? continuă Morand, fără să audă îndemnurile lui Bouvancourt. Şi taluzurile în care poţi fi obligat să te ascunzi ?... A, şi lipsa de aer ?... Doar nu poţi să respiri într-un taluz ! Trebuie deci să-l străbaţi în goană... Hm, hm !...

— Ei, ce-nseamnă asta ? spuse Bouvancourt. Lăsăm treaba pe mîine.

Cu braţele încordate, el susţinea greaua cuşcă spiralată.

— Dar... problema este că...

Întrucît banditul părea dezorientat, Bouvancourt ridică la loc aparatul şi-i spuse pe neaşteptate:

— La urma urmei, ai dreptate să nu te grăbeşti. Contractul nostru mi se pare imperfect. Înţeleg să mă ucizi dacă refuz să mă supun; bănuiesc, de asemenea, că dacă ţi-aş întinde aici o cursă, subordonaţii dumitale m-ar executa. Dar ce-mi oferi în schimbul serviciilor, al supunerii mele ? Cît îmi vei da din cei un milion cinci sute de mii de franci de la Banca de scont ?

— I-auzi, i-auzi ! îl luă peste picior tîlharul. Zece mii ajung ?

Bouvancourt întinse mîna.

— Drace ! Cîtă încredere ! reluă Morand. O să reluăm discuţia. Aveţi cuvîntul meu. La treabă !

— Vezi că...

— La treabă, am spus !

Morand stătea în picioare, în interiorul aparatului.

— Ah, noroc că mi-am adus aminte: dă-mi cheile, ceru fizicianul.

— De ce ? E vreo grabă ? Am să vi le dau imediat după aceea.

— A, nu ! Dacă le-ai reţine, s-ar transforma ca şi dumneata, ar deveni permeabile şi nu m-aş mai putea servi de ele timp de şaisprezece ore şi douăsprezece minute... O, dar uitam principalul ! exclamă el, deodată, ciudat de brusc şi de zgomotos. O, ce zăpăcit! Vezi, dumneata, trebuie să-mi protejez persoana de lumina Y, altfel...

Deschise un dulap în care spînzurau cîteva draperii argintate. Alese una dintre ele şi începu s-o îmbrace. Era o mantie mare care îl acoperi în întregime, parcă pentru totdeauna. Un penitent, o figură din procesiunile expiatoare şi din autodafeuri luase locul profesorului. Gluga era străpunsă doar în dreptul ochilor; discurile de sticlă ale ochelarilor erau argintate ca geamurile ferestrei. Ochii lui Bouvancourt vedeau fără să fie văzuţi îndărătul acestor orbite de craniu, a căror nuanţă neînsufleţită se pierdea în nuanţa generală. Numai mîinile rămăseseră neacoperite: o pereche de mânuşi le argintară. Mantia, prea lungă, îngrămădea cute de argint pe podeaua de argint. Această apariţie de pocăinţă şi de somptuozitate se înălţa ca o statuie, ca o alegorie de inestimabilă valoare a lui *De profundis.*

Îmbrăcîndu-se, fizicianul nu încetase să glumească în legătură cu înfăţişarea respingătoare pe care avea s-o aibă odată costumat. Limbuţia lui era inepuizabilă, dar stofa dădea cuvintelor un timbru înfundat, subteran, aproape sepulcral.

— Iute, cheile ! spuse el.

Mîna lui de statuie pătrunse printre două spire.

— Iată-le, făcu Morand, care pălise uşor. N-are importanţă dacă vi le dau acum sau mai tîrziu. Dimpotrivă - adăugă el, rîzînd - asta-mi dovedeşte că n-o să mă electrocutaţi, pentru că atunci le-aţi fi luat *după!...*

— Tocmai ! încuviinţă Bonvancourt. Văd că ne înţelegem. Fii pe pace; îţi dau cuvîntul meu de onoare că am să te fac inconsistent; nimic mai mult.

Îşi suflecă anteriul de culoarea iertării şi puse cheile într-un buzunar al vechiului său veston. Morand scutură turela subţire care-l întemniţa, de teamă ca nu cumva ea să fie ţintuită deodată de parchet. Aparatul se clătină, se legănă, scoase un sunet de campanilă celestă...

— Să nu te atingi de nimic în timpul iradierii, îi recomandă penitentul. Solenoidul meu ţi-ar provoca o gravă *degerătură.* Aşa că stai nemişcat, exact în centru. Eşti pregătit ? Un sfert de oră !

Culese firul suplu care atîrna pe jos, băgă fişa în priză...

În aceeaşi clipă ai fi zis că soarele s-a multiplicat; în aceeaşi clipă, spirala începu să lumineze cu o strălucire care era, faţă de lumina zilei, ceea ce este lumina zilei faţă de clarul de lumină. Ea deveni un fulger feeric, continuu, suitor, rotitor. O serpentină de foc alb îşi încolăcea inelele splendide în jurul lui Morand. Această lumină catifela conturul tubulurii incandescente, ea îi parcurgea spirala de la bază pînă la vîrf, într-o iuţeală fulgurantă. Aparatul părea astfel să se rotească, într-o ascensiune frenetică. Morand închisese ochii. Atît de tînăr, şi atît de frumos, atît de rău, atît de palid şi atît de radios, el era portretul viu al lui Lucifer, un grăunte de nisip înainte de prăbuşire.

Nici un pocnet de scîntei. Miracolul se împlinea într-o umilă simplitate. Şopîrla de foc îşi înşuruba neobosită urcuşul imobil în sînul repausului. Începu să se facă simţit frigul pe care-l radia.

Morand, clipind din pleoapele întredeschise, rupse tăcerea:

— Nu-i de loc cald, aici înăuntru !... Dar nu simt nimic altceva. Aşa trebuie să se petreacă lucrurile ? Inconsistenţa asta nu vine încetul cu încetul ?

— Nu, răspunse vocea nepămînteană. După un sfert de oră, cînd punctul de saturaţie este atins, te afli brusc în starea dorită. Inconsistenţa nu comportă trepte.

— Nu înţeleg prea bine, obiectă făptura supraînsorită, cu o voce ale cărei inflexiuni trădau întreaga ei prospeţime juvenilă.

Penitentul ridică braţele într-o atitudine sacerdotală:

— E preferabil să păstrezi tăcerea.

Morand se supuse.

Bouvancourt îşi scosese ceasul şi-l ţinea în căuşul mîinilor lipite una de alta ca să-l apere de radiaţii.

— Mai sînt numai douăsprezece minute... Unsprezece... Zece...

Focarul refrigerent continua să scadă temperatura. Fizicianul ştia că promoroaca începea să acopere geamurile.

Pacientul tremura. Bouvancourt se lipi cu spatele de perete, la stînga şi aproape în spatele lui; sub glugă, dinţii i se ciocneau ca nişte castagnete şi frisoanele îl galvanizau, scuturîndu-i mîinile împreunate. Pe un ton laborios, cu maxilarele tremurînde, el declară că în interiorul serpentinei trebuia să fie mult mai cald - ceea ce era o minciună.

— Opt... Şapte... Şase...

Tăcerea, ruptă rareori de trecerea automobilelor şi a tramvaielor, se restabilea fără întîrziere. Atunci zgomotele familiale ale casei dădeau micul lor concert domestic, în surdină: la parter, ţăcănea o maşină de cusut; prin răsuflătoarea pivniţei, se auzea cum se ciocnesc sticlele de vin; la etajul de deasupra, paşi intermitenţi...

Şi în acest timp, în cămăruţa ardentă şi polară, cu pereţii parcă în fuziune, miracolul îşi urma cursul şi şarpele de lumină continua să-şi încolăcească trupul împrejurul încîntătorului criminal.

— ...Trei... Doi... Unu !

Deodată, fără nici un zgomot, răufăcătorul intră în podea, de o mie de ori mai iute decît Mefisto la Operă. Într-o frîntură de secundă, dispăruse. Nu exista nici gaură, nici trapă şi totuşi nimeni nu se mai afla în interiorul spiralei, care continua să funcţioneze zadarnic.

Prăbuşit într-un colţ, penitentul îşi strîngea pieptul, în dreptul inimii, cu o mînă crispată. Toate murmurele intime tăcuseră, în afara paşilor de la etajul doi, care se duceau şi veneau ca înainte.

Bouvancourt se tîrî de-a lungul peretelui şi întrerupse curentul. Spirala se stinse. S-ar fi crezut că venise seara. Totuşi un orologiu bătea ora zece şi ziua albea ferestrele îngroşate de promoroacă.

Savantul îşi dezbrăcă dominoul macabru şi reapăru în singurătate. Era într-adevăr el ? Era un om ? Cine ar fi susţinut asta, văzîndu-i gesturile automate, mîinile de cretă, masca de

ghips?... Dar pe trup îi şiruia o sudoare îngheţată; era deci un om. Spuse: „S-a făcut dreptate !” şi începu să plîngă; era deci Bouvancourt.

Plînse în camera de argint; apoi, nevrînd să rămînă singur cu secretul său, alergă la mine.

* * *

Cînd îşi sfîrşi relatarea, soţia mea şi cu mine l-am privit fără să înţelegem şi l-am ascultat gemînd cu disperare:

— Am ucis ! Eu am ucis ! Deliberat!... Am procedat astfel încît să ucid un copil... poate o femeie ! Sînt un asasin ! Ah, Sambreuil, ce oroare, nu-i aşa ?

— Hm... vezi... nu înţeleg prea bine ce s-a întîmplat...

Bouvancourt mă fixă cu o privire dură şi aproape dispreţuitoare:

— Aveam mai multă stimă pentru cunoştinţele şi puterea dumitale de pătrundere !

Am reluat:

— Hm, sigur, am înţeles că Morand a traversat podeaua. Dar cum, de vreme ce dumneata, cu cîteva zile mai înainte... ? A, pricep: l-ai înşelat ? Procedeul nu era cel...

— Taci ! N-am înşelat pe nimeni. Am făcut ceea ce convenisem...

— Vezi dumneata, Sambreuil, eu, marţi, avusesem grijă să nu mă tratez *in extenso.* În timpul iradierii eram încălţat cu ghete lăcuite cu *antilux.* Picioarele mi-au rămas astfel aşa cum sînt de la naşterea mea, adică incapabile să traverseze celelalte solide sau să se lase traversate de ele !... Gîndeşte-te că odată saturat de lumină Y, nu-mi mai era îngăduit să mă sprijin de un copac: aş fi trecut prin el ! Dacă aş fi încercat să-mi pun paltonul şi pălăria, amîndouă mi-ar fi străbătut anatomia exact ca un trup de fum ? Crezi că aş fi putut măcar să le apuc ? Ei bine, nu ? Mîinile mele erau incapabile să apuce orice, să acţioneze asupra a orice ! Iată de ce rugasem femeia de serviciu să-mi deschidă uşa şi să mă aştepte. N-aveam cum să apăs pe o clanţă sau să trag de şnurul clopoţelului ! Nu puteam decît să merg sau să dau lovituri de picior... Într-un cuvînt, singura acţiune materială pe care o mai puteam îndeplini era cea pedestră. Înţelegi că, într-o asemenea situaţie, nu puteam ieşi decît noaptea... Şi cînd m-am întors... dacă ai şti ! Imposibil să mă culc, oricît de mult aş

fi dorit-o ! Trupul meu ar fi traversat patul, podeaua, totul pînă ce nefericitele mele picioare l-ar fi reţinut ! Cum atunci, în această postură, cum să mă descurc, fără putere, fără măcar un pipăit cît de cît eficace !... Ah, ce noapte stranie, petrecută în picioare, în inacţiune, transparent la lovituri, diafan la atingeri, ca o veritabilă fantomă ! Cădeam de oboseală şi n-aveam dreptul să mă aşed ! După calculele mele - greşite - starea de inconsistenţă trebuia să dureze zece ore. Închipuie-ţi spaima mea în timpul celor şase ore suplimentare ! Tocmai atunci ai venit şi dumneata, Sambreuil. Nu puteam să-ţi dau mîna. Nu putusem nici să mă îmbrac convenabil, nici să mă spăl. Apa trecea prin mine ! Dar trebuie, să adaug că nimic nu mă putuse murdări de cînd eram intangibil, praful depunîndu-se doar pe încălţăminte. Ah, încălţămintea mea !... Ah, picioarele mele ! Ce comori într-o asemenea ocazie !... Pentru că, drace !, inconsistent nu înseamnă imponderabil ! Gravitaţia acţiona în continuare asupra masei trupului meu şi îl solicita fără milă...

— Atunci..., am spus înspăimîntat, Morand...

Bouvancourt dădu peste cap al treilea păhărel de lichior.

— Morand... O, doamnă, cînd mă gîndesc !... Morand, la cererea lui şi prin grija mea, a fost tratat în întregime. Morand nu mai avea în partea de jos a trupului său două membre grosolane, două obiecte de carne bună şi tare. N-avea decît picioare imaterializate din punct de vedere al contactului, lucruri fără sprijin. Tot corpul său a devenit deodată penetrabil şi penetrant, ca un corp saturat cu raze X, sau mai curînd de lumină Y... Şi cum greutatea...

— Atunci ? Atunci ?...

— Atunci el s-a prăbuşit căzînd spre centrul Pămîntului, plonjînd, scufundîndu-se brusc în adîncul prăpastiei... A traversat mai întîi podeaua, apoi maşina de cusut a unei femei care a leşinat la vederea acestui mircol neclar, apoi, *fără s-o stingă măcar,* luminarea cuiva care spăla sticle în pivniţă... A pătruns în straturile geologice... fără să se poată agăţa nicăieri, la fel de dezarmat faţă de ambianţă, el, omul eterat, căzînd printr-un mediu solid, ca un om obişnuit căzînd prin atmosferă...

— Şi ce i s-a întîmplat, pînă la urmă? întrebă soţia mea, cu o curiozitate pasionată.

— Dacă există un foc central, socotelile lui s-au încheiat acolo ! proferă Bouvancourt. Dacă nu, a fost asfixiat în timpul

acestei căderi, acestei înhumări care seamănă cu o imersiune... Acolo nu-i aer de respirat !

— În acest caz, am intervenit eu, cadavrul lui ar fi chiar în centrul Pămîntului ?

— Nu cred. Sînt chiar sigur că nu este acolo în acest moment sau dacă este e doar în trecere. Înţelegi, trebuie să ţinem seama de forţa căpătată. Morand se prăbuşea spre centrul Pămîntului, oarecum în cădere liberă, cu o viteză uniform accelerată; a ajuns deci acolo cu viteza unui nenorocit care s-ar prăbuşi pe sol de la o înălţime de 6.371 de kilometri. Un asemenea elan nu se amortizează decît după o anumită vreme şi sărmanul, depăşind punctul de atracţie, şi-a urmat drumul în linie dreaptă dincolo de centru, spre antipozi. Dar atunci forţa dobîndită a intrat în luptă cu forţa de gravitaţie, elanul nu i-a fost suficient pentru a atinge suprafaţa opusă a globului şi, ajuns fără îndoială la cîteva leghe de această suprafaţă, Morand, a cărui viteză scăzuse progresiv, a început să recadă; spre centrul Pămîntului, pe care l-a depăşit din nou, revenind spre Pontargis... Asta poate să dureze foarte multă vreme ! Ca să înţelegeţi mai bine, închipuiţi-vă că cineva a fost aruncat într-un tunel diametral, un horn străbătînd planeta... După sute şi sute de drumuri dus-întors, din ce în ce mai scurte, cadravul lui Morand s-ar opri, în sfîrşit, în centrul Pămîntului, dacă şaisprezece ore şi douăsprezece minute ar fi de ajuns pentru terminarea acestui du-te vino. Dar şaisprezece ore şi douăsprezece minute nu sînt de ajuns şi, redevenit brusc tangibil, imobilizat brutal înr-una dintre cumplitele lui căderi, prins, pătruns, invadat, zdrobit, celulă cu celulă, amalgam subit de stîncă, de argilă şi de carne, sărmanul va rămîne blocat de-a pururi în pasta profundă !...

Soţia mea, care are imaginaţie, nu se sfii s-o arate.

— Staţi o clipă ! strigă ea. Dacă la antipozi e o mare, Morand s-a înecat !

Bouvancourt. schiţă, din colţul gurii, un zîmbet trist:

— Doamnă, ar fi murit înainte, înăbuşit. De altfel, discuţia e superfluă, devreme ce existenţa focului central a fost demonstrată. Incinerarea lui Morand nu lasă nici o urmă de îndoială. Căci am putut crea un om-spectru, dar nu un om salamandră. Am învins *rezistenţa* solidelor, a lichidelor şi a gazelor, dar nu şi celelalte însuşiri ale lor, nu învelişiul lor care

asfixiază. Am învins apa care udă, nu apa care îneacă şi nu focul care arde ! E o moarte îngrozitoare !

— E o execuţie ! am precizat eu. Să-i mulţumim Domnului, să-i mulţumim lui Bouvancourt că a decapitat banda lui Morand !

— Invenţia mea n-a slujit decît acestui scop. În ultimă analiză, ea ar face mai mult rău decît bine. Fiind rea, să dispară ! Voi arde în această seară calculele şi însemnările mele, voi distruge spirala. Nu trebuie să mai rămînă nimic... Morand nu va mai vorbi niciodată... Iar vouă, prieteni dragi, vă cer să-mi daţi cuvîntul de onoare că nu veţi povesti cele petrecute înainte de a trece zece ani.

A trebuit să ne resemnăm. I-am promis, fără tragere de inimă, că voi tăcea zece ani, fără să înţeleg de ce ar fi cu neputinţă ca invenţia să fie reconstituită şi după această perioadă de timp. Dacă cititorul meu e un Berthelot, sau cititoarea mea o Curie, poate vor înţelege ceea ce n-am ştiut eu să discern. Dar poate, de asemenea, că-mi vor cere sacoteală pentru jurămîntul care a răpit ştiinţei o bogăţie considerabilă... Am jurat pentru că nu poţi să refuzi nimic, în timpul anumitor crize, anumitor oameni. Surescitarea liniştitului şi înţeleptului Bouvancourt ne înfricoşase. El nu obosea repetîndu-ne prin ce chinuri trecuse dialogînd cu frumosul scelerat a cărui voce era atît de suavă, alternativele de dreptate şi de milă care-l însufleţeau, oscilaţia sa dureroasă între datorie şi emoţie, dezgustul său faţă de indispensabila comedie tragică, teama lui de fiecare clipă că acest semisavant, trecut prin fizică, ar putea să înţeleagă adevărul.

— Raţiona într-un mod atît de naiv ! spunea Bouvancourt. Şi atît de primejdios ! De cincizeci de ori mi-am spus că totul e pierdut! Din fericire era fascinat de cauza finală, hipnotizat de scop. Ce greşeală !... Să-ţi introduci mîna într-o casă de fier şi să o foloseşti ! Dar ar fi putut el să apuce aurul şi argintul ? Şi dacă ar fi apucat aceste grămezi de ludovici şi de scuzi, ar fi trecut ei prin peretele casei de fier, ei care nu erau permeabilizaţi mai mult decît însuşi acest perete ?... Niciodată ! Niciodată !... Cît despre picioare, era într-adevăr ABC-ul deducţiei... Ah, Sambreuil ! Ruşinea... ruşinea de a înşela acest sărman neghiob ! Şi supliciul de a minţi acest copil pe care aveam să-l prind în cursa falsităţii mele !... Nu, nu eram născut să fiu călău !

I-am spus atunci, grav, punîndu-i o mînă pe umăr şi privindu-l în ochi:

— Nu crezi că şi dumneata raţionezi greşit ? Ai curăţat pămîntul de un monstru; asemenea lui Hercule, lui Tezeu... Bouvancourt, mi se pare că ar trebui să simţi o mare satisfacţie...

— Da, suspină fizicianul, sînt *ghiftuit* de satisfacţie.

Şi, cum insistam asupra caracterului fabulos al evenimentului, îmi demonstră că era o iluzie:

— A gîndi că putem să ne cufundăm în pămînt e la fel de firesc cu a gîndi că ar putea exista creaturi incapabile să străbată văzduhul şi să călătorească prin gaze. Nu e de loc o afirmaţie antiştiinţifică... Şi continuă: Am văzut întotdeauna corpurile solide *plutind* unul peste altul; şi umanitatea pluteşte de secole la suprafaţa lumii. Asta înseamnă că trebuie să neg posibilitatea contrariului ? De loc ! Pînă cînd un om a înfipt în rîu un dop de plută, toate dopurile de plută puteau să creadă că apa este pentru ele tot atît de impermeabilă ca pămîntul pentru oameni. Or, iată: ceea ce omul acela i-a făcut dopului, eu i-am făcut lui Morand.

Murmurînd acest nume, Bouvancourt îşi pierdu firul gîndurilor. Se abandonă unor meditaţii cărora m-am ferit să-l sustrag, căci încet, încet pe chipul său se citi nobleţea pe care o conferă ştiinţa, forţa şi bunătatea...